

1.teksts	2.teksts
<p>1.Tautastērpi dažādām tautām pasaulē ir nozīmīga piederības un goda zīme. Arī Latvijā tas ir viens no mūsu valsts nacionālajiem simboliem un iekļauts Latvijas Kultūras kanonā. Mūsdienās aizvien vairāk cilvēku izvēlas tikt pie sava tautastērpa, lai valkātu svarīgos dzīves notikumos ,piemēram, Dziesmu un deju svētkos, Jāņos.</p> <p>2. Pašos pirmsākumos apģērbs cilvēkam bija nepieciešams, lai nenosaltu, taču ar laiku tā nozīme mainījās un papildinājās. Ar apģērbu varēja apliecināt savu piederību noteiktam sabiedrības slānim un apdzīvotajai vietai.</p> <p>3. Jo senāk vēsturē raugāmiem ,jo apģērbs bija necilāks. Vienkārši piegriezti gari krekli un vamži. Taisni austi vilnas auduma gabali, kas sasprausti kopā vai apsieti ap vidu kā kleitas un svārki. Zeķu vietā – kājauti, sastiprināti ar prievītēm. Rotas kalpoja ne vien kā rīks, ar ko saspraust apģērbu, bet pildīja arī aizsardzības funkciju. Piemēram, aprocas aizsargāja vīriešu rokas zobenu cīņās.</p> <p>4.To, kā ģērbusies cilvēki pirms gadu simtiem, pavisam droši noskaidrot nav iespējams. Pētot arheoloģiskos izrakumus un senus zīmējumus vai, piemēram, Livonijas Indriķa hronikas, zinātnieki veido apģērba atdarinājumus. Muzejos un krātuvēs, rūpīgi sakārtoti kartona kastēs, glabājas tautastērpi pat no 18. gadsimta vidus. Muzeju darbinieki un pētnieki šiem tērpiem drīkst pieskarties, uzvelkot speciālus cimdus. Tas tāpēc, ka senais audums ir trausls un to var viegli sabojāt.</p> <p>5. Lūkojoties pavisam senā vēsturē, droši var apgalvot, ka lielākā daļa apģērba bija roku darbs. Cilvēkiem nācās pašiem izaudzēt un pārstrādāt visus materiālus, kas nepieciešami apģērba izgatavošanai. Bija nepieciešamas zināšanas daudzās jomās un liela pacietība.</p> <p>6. Dziju krāsošana ne vienmēr bija patīkams process. Tika izmantoti dabīgie kodinātāji, kas krāsai piešķīra sulīgu un košu toni. Piemēram, izmantoja bērzu malkas pelnu sārmu, sūkalas, pārskābušas sulas, vīnu, skābu kāpostu sulu, bērzu sulu, alu.</p> <p>7. Koši krāsotās dzijas un diegus izmantoja, aužot, adot, vēlāk arī izšujot un tamborējot. Apģērbs labi parādīja sievietes čaklumu un turību, jo krāsaināks un daudzveidīgāks bija apģērbs, jo prasmīgāka tā valkātāja.</p> <p>8. Attīstoties tirdzniecībai un rūpniecībai, cilvēkiem kļuva pieejamākas lietas, kas pašu spēkiem nav pagatavojamas. Piemēram, zīda lentes, stikla pērlītes vai rūpnieciski ražoti audumi. Līdzīkam mainījās arī apģērba piegriezumi.</p> <p>9. Tautastērps savulaik bija neatņemama cilvēka dzīves sastāvdaļa. Piemēram, darbā vilka vienkāršu apģērbu, ko nebija žēl sabojāt, uz baznīcu ģērba labāko, kas cilvēkam bija.</p> <p>10.Teikt, ka vienai tautai ir tikai viens tautastērps un to aprakstīt, nav iespējams. Tie atšķiras ne tikai novados, bet pat apdzīvotajās vietās. Bet ir daži tautastērpi, kuru spēcīgās valkāšanas tradīcijas aizvien ir saglabājušās un izceļas jo īpaši.</p>	<p>Ziedi, mana zeme!</p> <p>No Kurzemes smalki raksti, smalku vēju villainītes.</p> <p>No Vidzemes klinšu kāpnes nu iekāpa debesīs.</p> <p>Rudzu laukos sēti graudi, labu ražu atnesīs.</p> <p>Ziedi, mana zeme, ziedi tautastērpos ierakstīta.</p> <p>Ziedi sēta, ziedi jūra, ziedi visa Latvju zeme!</p> <p>Zemgalē, kad saule dzimst, mēness linu rakstos rimst.</p> <p>Latgalē, kur ezerzilā pļavā sērst nāk vadmalīņa, garām baznīcai un sētai slaidi aiztek kumeliņš.</p> <p>Ziedi, mana zeme, ziedi tautastērpos ierakstīta.</p> <p>Ziedi sēta, ziedi jūra, ziedi visa Latvju zeme!</p> <p>/Dace Sadaka/</p>

<p>11. Kurzemes rietumu piekrastē dzīvo suiti. Teju katrs ir dzirdējis par folkloras kopu "Suitu sievas" un viņu īpašo dziedājumu, tāpēc arī tautastērps būs atpazīstamāks. Spilgtos sarafānus sarkani oranžā, violetā krāsā un rūtainās villaines, kas priekšā saspraustas ar milzīgu, spožu un sarkaniem akmeņiem rotātu saktu, nepārprotami valkā lepnās kurzemnieces. Folkloras kopās, Dziesmu un deju svētkos tautastērps ir neaizstājams. Tautastērps ir jāvalkā ar cieņu un lepnumu.</p> <p style="text-align: right;">("Ilustrētā Junioriem", 06.2022.)</p>	
---	--

- ✦ Ko saprotam ar jēdzienu "tautastērps", vai šo tērpu var dēvēt vēl kā citādi?
- 2. Kādos pasākumos ir pieļaujams vilkt tautastērpu?
- 3. Ko simbolizē tautastērps?

❖ 1. uzdevums. Izlasi teksta pirmo rindkopu! Uzraksti tekstam virsrakstu!

2. uzdevums. Sameklē teksta 3. rindkopā, kā tas pateikts tekstā!

rupja adījuma džemperis _____

attieksme, kam raksturīga cieša saikne _____

3. uzdevums. Vārdam "necils" uzraksti visus iespējamus sinonīmus!

4. uzdevums. Lasi tekstu un apkopo tabulā informāciju, kā kādreiz tika darināts tautastērps!

Tautastērpa darināšana.	Materiāli.

5.uzdevums.Pabeidz teikumus, izmantojot dotos vārdus, vārdu savienojumus! Raksti iederīgā formā!

sakta, apdzīvota vieta, rokas, 18. gadsimts, suiti, Latvijas Kultūras kanons, dabīgie materiāli, suitu sievas, cieņa un lepnums, Kurzeme.

- 1.Kurzemes rietumu piekrastē dzīvo_____.
2. Rota tērpu saspraušanai_____.
3. Tautastērps ir valsts nacionālais simbols un iekļauts_____.
4. Ar apģērbu var apliecināt piederību_____.
5. Dziju krāsošanai izmantoja_____.
6. Muzejos var aplūkot tautastērpus no_____.
7. Senāk tautastērpus darināja ar_____.
8. Viens no atpazīstamākajiem tautastērpiem pieder_____.
9. Tautastērps ir jānēsā ar_____.
- 10.Folkloras grupa”Suitu sievas” nāk no_____.

6.uzdevums. Izlasi dzejoli un aizpildi tabulu! Kas raksturīgs katram novadam?

Kurzeme	Vidzeme	Zemgale	Latgale

7.uzdevums Izlasi informāciju par tradicionālo tautastērpu kultūras kanonā!

<https://kulturaskanons.lv/archive/tautasterps/>

Izraksti, kādas apģērba sastāvdaļas ir šim tautastērpam!

8.uzdevums. Uzraksti 5 jautājumus klasesbiedriem, lai pārbaudītu, kā viņš ir izpratis abus tekstus!

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

9. uzdevums. Paskaidro, kāpēc tautastērps jāvalkā ar cieņu un lepnumu!

➤ 10.uzdevums. Izraksti no 1. teksta 11.rinkopas norādīto vārdšķiru! 3 īpašības vārdus iesaisti saliktos teikumos.

Īpašvārds.	Īpašības vārds ar noteikto galotni.	Īpašības vārds ar nenoteikto galotni.	Īpašības vārdi, kas apzīmē krāsas.

1) _____

2) _____

3) _____

11.uzdevums. Lietvārdiem no 2. teksta nosaki deklināciju!

zeme-	Kurzemes-	vējš-
villainītes-	Vidzemes-	klinšu-
kāpnes-	debesīs-	laukos-
kumeliņš-	baznīcai-	jūra-

12. uzdevums. Uzraksti 11. uzdevuma lietvārdiem iederīgus īpašības vārdus!

13.uzdevums. Uzraksti viedokli (50-70 vārdu)! Tautastērps- tautas nacionālais simbols.

- ✓ 14.uzdevums. Dažādus augus izmanto dzijas krāsošanā, lai iegūtu dzeltenās krāsas variantus. Kas tie ir par augiem , kuriem ir saules nozīme? Izpēti tīmekļa resursos par augiem: **dzeltenā ilzīte, kumelītes, purva purene.**

- 15.uzdevums. Grupas darbs- “Katram savu tautas tērpu”. Pētīsiet tautastērpu izcelšanos, komplektēšanu un valkāšanu (abi dzimumi). Katrai grupai savs novads. Vidzeme, Zemgale, Kurzeme, Latgale, Sēlija. Darbu veikt uz A4 lapas (tabula).

Novada nosaukums.

Tautastērpa izcelšanās.	Komplektēšana.	Valkāšana.

Vērtēšanas kritēriji. %

Kritēriji- par katru tabulas aili.	Kopā 21 punkti-%
<p>3 p. informācija ir pilnīga, precīza.</p> <p>2p. ir dažas neskaidrības.</p> <p>1p. uzdevums ir nepilnīgs.</p> <p>0p. uzdevums nav veikts.</p>	9
<p>3p. pieļaujamas 1-2 kļūdas.</p> <p>2p. pieļaujamas 3-4 kļūdas.</p> <p>1p. pieļaujamas 5-6 kļūdas.</p> <p>0p. vairāk par 6 kļūdām.</p>	9
<p>3p. Lieliska uzstāšanās. Acīmredzama pārlicinātība, viegls stāstījums, piesaista auditorijas uzmanību.</p> <p>2p. Brīžiem teksts tiek lasīts no pierakstiem. Manāmi daudz stostīšanās un vietām nav raits stāstījums.</p> <p>1p. Prezētācijas teksts tiek lasīts no piezīmēm, nevis runāts. Uzstāšanās laikā bieži tiek izmantota neliterārā valoda un/vai netiek ievērotas valodas normas.</p> <p>0p. Darbs nodots bez prezentācijas.</p>	3